

HETI SZEMLE.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre	— — — — —	3 frt — kr.
Félévre	— — — — —	1 frt 50 kr.
Negyedévre	— — — — —	— frt 75 kr.
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre	— — — — —	2 frt.

Felolós szerkesztő:

Dr. BUZA SÁNDOR.

A lap kiadója:

A „PÁZMÁNY-SAJTÓ.”

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések, stb. a „Pázmány-sajtó” címére küldendők. (Deák-tér 29. sz.)
Hirdetések jutányos árban vétetnek fel.

A lap megjelenik minden szerdán.

A klerikalizmus és reakció.

A kath. egyház ellencinek törekvéseire, főleg pedig e törekvések eszközeire nézve semmi sem jellemzőbb, mint azon tény, hogy az ellenkező teljesen jogos és tiszteletre méltó irányt különféle hamis és népszerűtlen jelszókka bélyegzik.

Még szomorubb azonban, hogy e kitalált jelszavakat meggondolás nélkül utánok hangoztatják olyanok is, a kik különben nem óhajtanak a kath. egyház ellenségeül feltűnni.

Ilyen felkapott két szólam a mai egyházpolitikában: a klerikalizmus és reakció.

Mindkettő kiszámított ravaszsággal arra céloz, hogy a kath. szent és jogos érdekek bátor védőit népszerűsítsék.

Pedig ha szemökbe nézünk e két kifejezésnek, nagyon ártatlan, sőt nemes értelem világlik ki belőlük.

Mit értünk ugyanis klerikalizmus alatt? Olyan politikát, vagy irányt, melyet a klerus, vagyis a kath. papság követ és képvisel.

És ugyan minő politikát és irányt követ ez a magyar kath. klerus?

Először is egyházit, s hivatásá-

nál fogva képviselnie is kell ezt, hiszen ő van hivatva első sorban védni a hitet, a vallást és ezzel összefüggő fontos érdekeket.

Ámde méltán kérjük, vajjon az egyháznak, vallásnak érdeke csak a papnak, klerusnak érdeke-e? Vajjon nem közös, legszentebb érdeke ez az összes világiaknak is, ha ugyan sulyt fektetnek vallásukra, s él benők a kath. önértzet?

A kath. klerusnak nincs külön saját érdeke a jelen egyházpolitikában. Midőn a hitet, kétségtelen dogmáját védi, a kath. világi hívek sz. letéteményét, örök üdvét védi. A papság a világért van és nem önmagáért. Nem csak magát üdvözíti, hanem magát is csak úgy üdvözítheti, ha el nem hanyagolja a világ üdvözítését.

A legrafinirtabb ámitás és terv az, melyet az ellenség csak kigondolhat, midőn a klerust szembe állítja a világi hívőkkel akkor, a midőn nyíltan és kétségtelenül a hitelv védelméről van szó.

Hiszen e tekintetben a klerikalizmus teljesen egy a katholicizmusal és nem lehet az ellene a klerikalizmusnak, a ki hive a katholi-

cizmusnak. Midőn tehát Apponyi szempezi beszédében oly módon szól a klerikalizmusról, a melytől ő távol lenni képzei magát, — ezt a frázisát, ismerve a nemes grófnak lelkületét — nem tekinthetjük másnak, mint a kormányra jutás vágyából eredő gyöngeségnek és népszerűség-hajhászatnak s a liberalis (?) lapokban minden józan értelmet tulkiáltó efemer hatalmasságok előtt ez időszert politikából meghódoló taktikának.

És épen azért előttünk már csak e miatt is nagyon sok foszlott szét az ékesenszó gróf nimbusából. Értse meg ezt, ha sulyt fektet a mi véleményünkre is. Meg kell pedig értenie, mert ugy fest a jövő, hogy nekünk is lesz szavunk immár a közel események politikai arculatához.

A reactio! A reactio! No ez már rettenetes mumus. A hirhedt Eötvös találta ki s kente reánk katholikuskra először. Az az Eötvös, aki iszonyu protestans elfogultságában egy kanál vízben felfalna minden katolikust, s irtó háborút indítana ellenök, ha tehetné, — a mint a nagykorösi botrányos beszéde ország-világ előtt manifestalta.

szinét, vagy legalább ott hagyták lépteik nyomait mindenütt, hogy századok járjanak rajtok.

Ezekről beszél a világtörténelem, rólok énekel a költő. A festő esetjével, a szobrász vésőjével örökíti meg nemes alakjukat. Az ilyeneket emeli oltárára az egyház, s helyezik Pantheonjokba a nemzetek, hogy évszázadok zarándokoljanak tiszteletökre s lelkesüljenek, inspirációt merítsenek a rég porladozótól.

Mindenekfölött pedig, ha van boldogság a földön és az égben, — és lenni kell, — csak ezek bírják azt, mert még szenvedéseik nagy tragédiáiban is önkeblökben hordozzák a csirát, a mely kitör s eget kér magának.

A jellem tehát a legfontosabb az egyénre, a társadalomra, a hazára. Különösen a mai korban, a mikor oly sokat hallunk a jellemről beszélni, és oly keveset látunk az életben meg is testesülni.

Azért nincs nagyobb, nemesebb és dicsőbb, mint jellemet nevelni. Ez első rendű feladata, célja, koronája minden működésnek a családban ép ugy, mint az iskolában. És bár méltán hajlunk meg nagy tisztelettel a nagy jellemek előtt, — a tisztelet koronája még inkább megilleti azt a világtól elvonult szegény apát vagy anyát, — azt a talán a

TÁRCZA.

Pelissier.

Bömbölt az ágyu vad haraggal
Sebastopol előtt,
Pelissier a büszke marsal
Rombolni, dulni jött.

A hadfiak elszánt merészen
Rohannak fölfelé,
De megremeg mind, ha vezére
Szemét rá emelé.

A büszke marsal neve méltán:
„A népek ostroma,”
Kegyelmet békén vagy csatában
Nem ismert ő soha.

De szivtelenek nem tudá őt
S nem monda senkisé, m,
Hiszen nem egyszer könyezett is
A gyarló emberen.

Egy ostromnál hogy visszatérve
Altisztjeihez ér,
Fegyvert szögezve lát fejére
S meg áll a zord vezér.

Dördült a cső, de reszket a kéz,
A marsal épen áll,
A katona elfogva rögtön
Halálát sejtí már.

A marsal végignézi hosszan, —
Remeg a hadfi ott . . .
— „Huzzátok a számárt derésre:
Czélozni sem tudott!”

Tóth József.

A jellem.

A derék jellem a legbecsesebb kincs,
amit csak ember bir a földön.

Értékesebb a nemesi oklevélnél, a
külső szépség-, hirnév- s dicsőségnél, mert
mindez jellem nélkül csak czifra czéger silány
vagy épen üres bolt felett.

Értékesebb a földi vagyonnál, mert ez
tönkre megy hamar egy jellemtelenek a
kezében, vagy ha nem megy, csak vészes
eszköz saját s mások romlására.

Többet ér az ismeretbőségénél, mert ez
elfogy, elmosódik; az élet viharában ledönti
egy szellő; a szilárd jellem egy félvilágot
hiv ki maga ellen diadalmas csatára.

A jellem alapítja a hatalmas birodal-
makat, fedez fel új világokat, alkot ujjá
egész társadalmakat s írja a világtörténetet.

Ebből lesznek a hires feltalálók, a nagy
államférfiak, a társadalom, pályakörök vezér-
férfiai, a jelennek és jövőnek világitó példái.

Ezek a halhatatlanságnak hirdetői, még
akkor is, ha poraik rég összevegyültek a
földnek porával, mert megváltoztatták a föld

A furfang e jelszóval valóban zseniális, de iszonyu erkölestelen és megvetésre méltó.

Miért? Mert a magyar közvéleményben a reactio fogalmával igen gyászos események vannak összekapcsolva.

Nemzeti leveretésünk, az absolutismus és mind az a sok kár és baj, ami ezzel össze volt kötve a multban.

Midőn tehát valaki ma minket katolikusokat reactionariusoknak bélyegez, evvel a szóval azt akarja, hogy a hazafiátlanágot, nemzetietlenséget, honárulást, s mindazt a sok rosszat reánk süsse, amelyek a reactio szóval a multban össze voltak kötve.

Hát magyar őszinte jellemhez és becsületességhez illik ez a gyalázatos eljárás és eszköz?

Hát van-e széles ez országban ember, aki a kath. klerusról, a kath. világiakról azt merné feltételezni, hogy visszaidézni akarna és óhajtaná a nemzetet elnyomó régi reactio vészes törekvéseit?

Gyalázatos és megvetésre méltó tehát Eötvösnek és a vele egy gyékényen áruoló liberalis lapoknak csunya eljárása, amidőn számítva a név történeti alapon támadt odiumára, minket katolikusokat, tüzhelyünk s legszen- tebb jogaink nemes védelmében ma reactionariusoknak mernek bélyegezni.

És e rut perfidia annál égbeki-áltóbb, mert mint a hamisítatlan történelem bizonyítja, — a mult gyászos reactiojának hazafiátlan törekvéseiben, — ha már erről van szó — ép úgy részt vettek, sőt tán nagyobb mértékben mint a katolikusok, a protestansok alkalmazkodó korifeusai is.

Kath. közönségünk tájékozta-

nyomorral küzködő névtelen tanítót, a ki fáradságos, de nemes munkájával ily nagy jellemekkel ajándékozta meg a hazát és emberiségét. S. G.

923. számú hordár.

A kellemes májusi napokat egyre növekedő hőség követte s meghozta azt az időt, mely az idegesen élénk virágzó Budapestet szintelenné, majdnem kellemetlenné tette. A közönség nyaralni ment s miután már a nemzeti színház ajtai is bezárultak, csak elvéve jelenik meg közhelyeinken a nyilvános életnek és a művész világnak egy-egy neves alakja, kinek lépteit tiz hónapon keresztül érdeklődéssel kísértük. Ezek között van egy, ki csak nem régiben hódította meg művészi játékával a fővárost s most nem tud megválni attól a közönségtől, a mely őt annyi szeretettel s elismeréssel fogadta.

Az egyetemen is megszűntek az előadások s három napi zaj és tolongás után, a mi az egyetem folyosóin a félév kezdetét és végét szokta jelölni, néma csend álott be. P. Aladár sem késleltethette tovább indexe aláíratását s most már itt volt az ideje, hogy magát a faluzás hosszas unalmának adja át. De a sors nem volt ellene s módot adott neki, hogy öcsese vizsgájára való várakozásával fent tartózkodását meghosszabbithatta.

tására tesszük e rut eljárást szóba, hogy lássák, minő gyalázatos eszközökkel működnek ellenünk a kálóz-politika szóvivői s a hazafias ság nagyhangus kevés értékű szószátyárai.

Ne induljunk utánuk.

Az anyóka ébred.

Az „Egyetértés“ végtelen zsenant helyzetbe jutott. A szélső bal meghasonlása óta folyton azt a dédelgető szerepet játszotta Eötvössel szemben, melyet a mamák játszanak vásott gyermekeik mellett, mikor azokat az apa haragja ellenében kell megvédelmezni. Mikor az egyik rész Turinból megérkezett s híreit a sajtó hasábjaira hullatta, az „Egyetértés“ mindig azt hangoztatta: „nem-e, mi is mindig ezt vallottuk?“ S ha aztán a második rész jött haza s a nagy vásárfiát letette az asztalra, az „Egyetértés“ újra bizonyozott, hogy a szent öreg neki ad igazat. Az „Egyetértés“ mindig úgy gerálta magát, hogy, a mit Kossuth kijelentett, azt ő is mondta már elégszer. Egy szóval oly hangon beszélt, hogy a gyengefejű ujságolvasóban még az a vélemény is megfogamzhatott, hogy az öreg Kossuth talán az „Egyetértés“-ből compilálgat. Haza jó Polonyi. Az öreg vele tart. Haza jó Eötvös. Az öreg megölelte, megcsókolta. Tehát Kossuth jobban vele tart. Kossuth pedig panaszkodik, hogy neki Magyarországon nincs pártja s bajnak nyilvánítja, hogy a szélső balnak nincs hirlapja. Most már szives olvasó, légy okos ebben a chaosban. Ezek az egymásra agyarkodó elemek Turinba futva, mind azt mondják, hogy ők is úgy éreznek, mint Kossuth s ezekkel az „Egyetértés“ egy chorusban zengedezve, kijelenti, hogy ime én is mindig ezt beszéltem. — Ezen egyértelműségek után végre összekerül a hatak tanácsa. Az „Egyetértés“ a jó mama szerepében felkiált: „Ime az én kedves gyermekeim, csak látniok kellett egymást s kész lett a béke. Hisz nem is lehet ez másképp olyan pártban, mint a miénk, a hol az elvek szent-

A budai szinkör plakátján a nemzeti színház egyik jeles darabját látta hirdetve, a mely a vidéki színházak egyik neves alakjának bemutatója volt. Aladár, mint lelkes színház-látogató, ezen előadást nem mulaszthatta el. Amint végig nézett a telt ház közönségén, ime ott látta a közönség kedvencét és pedig ez alkalommal szinpadon kívül először. Ott ült ő édes anyja és testvére között, kik mintegy sánchezszerűen fedezték a kis ibolyát elzárva a kíváncsiak szeme elől.

Egy pillanat kellett reá s Aladár a kis társaság mögött termett. A kisasszony rátekintett, mi Aladárban a csodálat egy nemét keltette fel. Mig a szinpadon a megcsalt férj megölte nejét, ő új életre éledt, a mint közlelésben a művész szívéhez szóló hangját hallotta s ezekből megtudta, hogy lakásuk X. utca 12. sz., s hogy a következő napon a városligeti arénában ismét láthatja.

Aladár ez este után boldog álomban töltötte az éjet, maga előtt látva azt, kiben a művészet a legtökéletesebb ártatlansággal párosult; hallotta annak a hangját, kinek lelke derüje, nyílt és szende tekintete azt bizonyította, hogy még soha sem érte csaldás az életben.

Másnap páholy-jegyet vett a városligeti szinkör előadására s a véletlen azt akarta,

sége így meg úgy, a hol a hazafias ság szent érzelmei így meg úgy.“ Ép úgy mint mikor a mama veszekedő gyermekeinek jó egyetértést fejtegeti a szomszédban s a szomszédjával elhiteti, hogy az ő gyermekei mindig csak csókolódnak s ha tátszik is, hogy az egyiknek a szeme dagadt, a másiknak meg az orra véres, azt soha se a testvérek torzsalkodása következtében kapták, mindig másutt valahol. Mig egyszer a mama szeme láttára a Gyurka agyonüti Gazsit. Ekkor aztán a mamának eláll szeme-szája. Nem esoda. Ez a szerepe az „Egyetértés“-t végtelen zsenirozhatja. Mint pártlap békéltetett. Eötvöst mindig a szíve felőli kezével ölegette, az anyapártot a jobbival csak simogatta. S most végre látja, hogy a tékozló fiu nem tért meg. Minden jó akarata kárba veszett. Ezért augusztus 5-ki álmélködésében így kiált föl: „Ha a szakadást fenntartanak, mi volna hát más az ország itélete, mint hogy a szakadást magáért a szakadásért, vagyis a mi ezzel egyértelmű a párt tönkretételéért akarták.“

A jó anyókanak már nyilnak a szemei. A mit az egész ország láthatott s tudott eddig is, azt az „Egyetértés“ is kezdi bevalani. Az egészben csak az a különös, hogy ott sütkérezett az egyik rész mellett is, a másik mellett is s úgy viselkedett, mintha semmit sem látott, mintha semmit sem tudott volna. No de most már tegadni nem lehet, szidja tehát a két szomszédot: a kormány pártját is, Apponyiekat is, mintha nem is a szélső bal, de a más pártbeliek volnának az egész bajnak az okai. Ezt a bajt láthatta az egész ország már akkor, mikor a repedt fazék drótozói, a hatok, a drótok minősége felett mosolyogva s egymást öljelgetve (?) tanácskoztak.

Az „Egyetértés“ ekkor nagy örömben uggyancsak neki esett a Tamásoknak. Ez időtájban a lapok hasábjain rámutattunk, hogy a béke feltételei nincsenek meg, hogy csak a felületen söprögettek, de a föld gyomrába kellett volna hatolniok, mert ott van az öldöklő comma-bacillus. Most kitünt, hogy a bizottságnak csakugyan nem volt

hogy 10 perez mulva a tegnapi társaság a szomszéd páholyt foglalja el. Aladárnak leirhatatlan volt öröme s a helyett, hogy Papanek Danót elkísérte volna Chicagóba, őt nézte, s még inkább igazolva látta azt a képet, a melyet magának a művésznő kedves szendesegéről alkotott. Azt hitte, hogy boldogságának nincsen határa.

De ami ezzel oly rokon, Aladár is csakhamar ábrándozni kezdett, bár nem tudta, lesz-e ábrándjának érdemleges eredménye. Este kinos töprengés fogta el. Csak két nap választja el elutazásától s a művésznőnek magát nem mutathatja be. Gondolatokban töltötte az éjet, s már hajnalodott, mire terével készen lett.

Reggel egy hatalmas sárga rózsa- és buzacsokrot készítettett s hordárja ruhájába öltözött. Ezután kocsiba ült, kezében a hatalmas csokorral, fojén a 923. számmal s X. utca 12. szám elé hajtatott.

Számított reá, hogy a kisasszony felismeri őt s ekkor őszinte vallomást tesz neki, s ha nem, úgy is meglesz a vigasztalása, hogy személyesen beszélhetett a művésznővel, kinek szendesége a hízolgóket magától és szívetől távol tartja.

Izgatottan csengetett az előszoba ajtaján. A kisasszonyt éppen ott találta. Mélyen meghajtotta magát s egy pár akadozva mon-

carbolja. A carbol az Olaj üvegében volt. Olaj ugyanis hangsúlyozta, hogy Eötvösnek sem volna helye a tanácskozásban. De Eötvös ott maradt. Tudta ő, hogy miért? Eötvösnek ugyanis eszeágában sincs egyesülni. Egyesülni csak úgy akar, ha az ő nézetei minden tekintetben érvényre jutnak. Ha pedig az ő nézetei jutnak érvényre, nem igen mennek vissza az anyapártba, de az anyapárt lép ki magamagából s egyesül az Eötvös pártjával. A látszatot, a külsőséget Eötvös hajlandó megadni az anyapártnak, de csak úgy, ha az ő feltételeivel teljesen inficialódik. A cél tehát a kormánynak folyton követése, egyelőre az egyházpolitikai kérdésekben, csak azért, hogy Apponyi a nagy nemzeti missiókat, az egyházpolitikai kérdések tekintetében hiába billenti mérlegét a nemkatholikusok oldalára. Eötvös Apponyiban az államférfiut üldözi, mert fáj neki, hogy Apponyi nem helyezkedik kath. felekezeti álláspontra, mint a hogy ő a protestans felekezeti álláspontra helyezkedett. Eötvös, a felekezeti ember, Apponyinak, az államférfiunak nem tehet szolgálatokat, tehát Eötvös a fegyverbarátságról nem akar tudni semmit. Ezt az eszmét el akarja ejtetni egyszer mindenkorra. S itt kell buknia Eötvösnek s Apponyi, mint hivatott államférfiu, innen fog diadalmasan kikerülni, mert az anyapárt, bár az egyházpolitikai kérdésekben nem ellenállása a kormánynak, más nagyobb fontosságú nemzeti kérdések tudatában azonban Apponyi felé hajlik, a ki szintén hive az egyházpolitikai reformoknak, mint az anyapárt nagy része.

Eötvös tudja jól, hogy Apponyival az a szellem jut az előtérbe, melyet a közelmúltban Deák, Andrássy, Eötvös József br., Horváth Boldizsár stb. képviselnek. S ez a szellem nem tetszik Eötvösnek, mert itt neki nincs helye, itt neki nincs szerepe, mint a hogy multja is igazolja. Eötvös tehát Tisza Kálmán szeretne lenni egy újabb kiadásban. De ez neki nem fog sikerülni: mert a nemzet is azt a másik kort ohajtja vissza.

dott szó után átnyujtotta a csokrot egy kis levélke kíséretében.

„A jeles művésznőt e csokor elfogadására kéri egy tisztelője s azt kérdi, hogy a ma délutánt hol fogja tölteni, hogy még elutazása előtt élvezhesse kedves társalgását, a mint ebben már a városligeti arénában és a budai szinkörben szerencsése volt.“

A kisasszony arcán látható volt a kedves meglepetés öröme, élénk tekintete s egész taglejtése arra vallott, hogy az ajándék kedves előtte. Kevés vártatva e szavakba tört ki; „Igen, igen, ő ott volt mind a két alkalommal! Nemde egy magas szőke fiatal ember küldte Önt?“ s fölvetette nyílt ártatlan szeméit, a melyekből nem sugárzott többé az érintetlen szendesség, hanem a leggyöngédebb érdeklődés.

Aladár e perczen megsemmisülni érezte magát. A művésznő tehát másra gondol és nem ő reá és még csak nem is tarthatta magát választottnak, minthogy ő alacsony és barna volt.

Hogyan támolygott ki, maga sem tudta, de föltette magában, hogy ezentul óvatosabb lesz, s nem engedi magát többé át meggondolatlanul bizonytalan ábrándképeknek, annál kevésbé fogja azok tárgyát hajszolni, akkor legalább nem fog többé ily keserűen csalódnai.

Thurczy Ferencz.

A szabadság emléknapijának évfordulóján.

É.-Amerika Ithaka 1893. jul. 4.

Midőn e sorokat írom, nagy ünnepet ül az emberiség az egész Egyesült-Államokban. Julius 4-e itt a legnagyobb ünnep, mit kisinye nagyja, a szegény és dugszdag, s végre a munkás és munkaadó egyaránt megünnepel.

Szép emlék fűzi az egyesült államok lakóit e naphoz, éppen mint a magyart kötné a márczius 15-éhez, ha ugyan teljes függetlenségüket ki tudták volna vivni 48-ban; de míg nekünk magyaroknak a márcziusi emléknapiok keserű gondolatokat is idéznek emlékünkből — addig az Egyesült-Államok népei valódi örömmünepet ülnek jul. 4-én.

Függetlenség napjának „Independence Day“ nevezik e napot. E napon tagadták meg az amerikai angol gyarmatok az engedelmséget Angolországának 1776. évben; e napon irták alá Philadelphfiában a függetlenségi nyilatkozatot, és mondta ki a kolóniák kongressusa a szakadást Nagy-Britániától.

Ha az angolok akkori szűkkeblű politikájuk helyett azon nagyelkü eljárást követik vala, mely a mai angol diplomacia tulajdonsága, melyet az angol parlament a birodalmi jelen kolóniáival szemben elfoglal — úgy a végső szakadás még számos évtizedekig s talán örökre is elkerülhető lett volna. De elég megfontolatlanul el kezdtek zsarnokoskodni és karhatalommal uralkodni, mit az akkori diplomáciának örökös bűnül róhat fel Nagy-Britania utónemzedéke, mely nagy és hatalmas volt, de nagyobb és hatalmasabb lett volna ma, és uralta volna az öt világrészt!

Az elszakadásra Angolország jogtalan és igazságtalan eljárása adott okot; mert Nagy-Britania (mint akkor tájt nevezték) főleg eme gyarmatosokkal úgy bánt, mint valami szolgálalkü néppel. A törvények kiváltságokat biztosítottak az angol kereskedőknek és gyárosoknak az alattvalók rovására. Be volt tiltva a gyárak építése, és a gazda (Farmer) arra volt kényszerítve, hogy terményét Angolországba szállítsa és szükségleteit ott szerezzze be. Ezek mind az akkori tengerészeti törvények szüleményei voltak.

Midőn a szakadás már megtörtént Nagy-Britániában, már észre vették a hibát, de már későn: „a nép szava Isten szava“ szokták mondani, a zászló ki volt bontva már, s mi kevés kellett az elfojtott szélnek, hogy azt lengesse, gondoljon minden ember a szent szabadságra, egyenlőség- és testvériségre! De nem olyan szabadságra, egyenlőségre és testvériségre, mint minőt pl. a magyar kivivott magának 48-ban, az ott tán nem lesz soha, míg itt azokat élvezni senkinek megtiltva nincs.

A régi római birodalom is hatalmának tető pontján dőlt össze, ép úgy veszté Nagy-Britania hatalmának tetőpontján el az angolkorona legdrágább gyöngyét: a jelen Észak-Amerika Egyesült-Államait.

Igaz, hogy legdrágább gyöngyét, mert földrajzi fekvésénél fogva is nincs az egész világon hozzá hasonlítható terület, mely mindenféle tekintetben a Mindenhatótól úgy meg volna áldva, mint ezen államok.

Gazdagon váltakoznak bennök hegyek, völgyek, síkok és rónák, fel vannak ruházva páratlan természeti szépségekkel, milyenek

párját hiába keressük; tengerek mossák kelet, nyugot és délhatárainak egy részét, míg bensejében óriási folyamok hizlalják termékeny földjeit. E szép államokban lehet arról meggyőződni, mi az a szent szabadság, egyenlőség és testvériség. Ez azon ünnep, mit ma július 4-én „fourth of July“ tart e büszke nemzet.

E napon általános munkaszünet van, mely napot a szegény úgy, mint a dugszdag, a munkás, mint a milliomos munkaadó, a gyermek, mint a szülék egyaránt örömmel várnak, emlegetnek és ülnek meg.

Gyöngéden simul a kis bois (fiu) atyjához már az előző napokon, hogy vegyen neki pisztolyt, rakétát, durrantyut és kis bombát, mit ő már látott a boltok kirakataiban számtalan alakban és nagy menységben e nagy s nevezetes napra készülve.

Már tegnap este megkezdtek működésüket a kis lelkesült hazafiak. Akit csak betegség nem kötött ágyhoz, mind künn volt, gyujtogatták a durrantyut s hányták szél-tibe el, vagy egy kis dobozt tartott kezében, melyben fűrészpör között rendes sorokban van elhelyezve a kis bomba, mely diónagyságu — kivett belőle egyet s bátran csapta a járdához, mi egy pisztoly elsüléséhez hasonló hangot adott; mindenféle csak lövésekhez hasonló hangot lehetett már tegnap is hallani késő estig. Szinte ünnepies alakot öltött az egész nagy város, öröm ült minden arcon, legjobban örült a fiatalság — főképp, ha valakit megrettentett a lábaihoz leesett durrantyu, vagy dobott kis bomba.

Mig az ember egy pár ilyen megpróbáltatáson át nem esik, megretten, főképp mi, kik még hozzá nem vagyunk szokva s ilyent nem láttunk; mert bizony tegnap este hazatértemben, midőn egy csintalan bois lábaimhoz dobott egy kis bombácskát, s az ott elsült — azt véltem ijedségemben, hogy III. Sándor orosz czár sorsára jutottam, mig arról nem győződtem meg, hogy megrettenésem kivül semmi bajom.

Azt lehet gondolni is, hogy a hatóságok meg nem engednék akkor ezen játékszereknek mondható anyagok árusítását, ha azokkal más emberben kárt tehetne, avagy veszélyessé válhatnék: hiszen az amerikai angol ennél sokkal eszesebb és okosabb. Ezen tüzi játékok csakis e napra vagy hasonló ünnepélyekre készítvék, és olyanok áruba nyilvánosan nem bocsátatnak, melyek veszélyessé válhatnak másra.

A 4—5—6 éves gyermek, legyen az fiu vagy leány is — elsüti a durrantyut kezében tartva, mit bizony én nem tennék meg, bárha ezerszer láttam, hogy nekik sincs semmi bajok.

Ma jókor reggel lehetett már hallani nagy durranásokat, mit a felnöttebb fiatalság kézi mozsarakkal tett, hirül adták a még nyugvó közönségnek, hogy ők már talpon vannak és emelni kívánják e szent nap fényét, mely 44 állam szent szabadságának reggelén felköszöntött!

Idegen lakója vagyok e távollevő világrész államának, mint egy árva állók a temérdek idegen nép között, nem ismerve senkit, csak környezetemet, mégis siettem fölkelni, hogy szemlélhessem az ezen napon történendőket: egy szóval szintén részes kívántam lenni azon örömben, mit itt a szabadsághirdetői ülnek e napon.

Mint itt, úgy másutt is, egy bizonyos helyen összegyül a közönség, honnan fuvó hangszer mellett megindul a nagy menet, mely előbb a főtéren, később minden széle-

sebb utcán végig megy a tengernyi néptömegtől kísérvé.

Ezen díszmenet rendes csoportokban vonul ki, a zenészek után a régi katonák sötét kék polgári ruhában, katonai kitüntetésekkel földiszítve, hol négyesével, hol párosan; ezek után az egyletek tagjai mind külön-külön csoportokban, végül a tanuló ifjak beláthatlan sora, mind egyformán öltözve, nagyság szerinti sorokban stb. Így járják be az egész várost délelőtt is, délután is, mindenki örül, mulat és jön meg egész nap. Alkonyat után megkezdődik a rakétázás, csaknem minden ház előtt surran föl a magasba a temérdek rakétli gyönyörű látványosságával. Alig lehet járni a sok embertől, kik a tikkasztó nap fáradoalmait a hűs esti lég élvezésével igyekeznek kárpótolni. Így tartott ez késő éjjelig.

Ennyit kívántam írni röviden e szent napról az olvasónak. Méltán adom a „szent” jelzőt a naphoz, mert valóban el kell hinnem azt, hogy a mely napot egy nemzet egy benső örömtől lelkesedve teljes erejéből ünnepel — szentnek nevezhetem, mivel sok millió ember szent szabadsága, egyenlősége és testvérisége lett elhatározva e napon, és kimondva, mit az ide való ember meg is tart és ünnepel, s együtt érezve a szép szabadsföldön, Isten szabad ege alatt hálát ad a népek szabadsága Istenének!

Novák János.

Lapszemle.

Most, midőn az u. n. liberalis lapok a magyarosítási törekvésben már annyira végletekbe mennek, hogy egy-egy tudósító rajongó örömmel értesíti a fővárosi lapokat arról, miszerint a felvidéki vasuti-vonat kupéjában vele együtt utazó tót atyafi a kupében magyar nótát füttyörészett, megszivvelésre méltó a berlini „Reichsbote”-nek, az ismert konzervatív lutheranus lapnak a németbirodalmi lengyelek nyelvkerdéséről írott következő czikke:

„Még egyetlen egy állam sem ért el sikereket azzal, ha valamely népet nyelvében vagy nemzetiségében korlátozni és az állam nyelvét illetőleg az ennek megfelelő uralkodó nemzetiséget rákényszeríteni akarta. Ez épp olyan elkeseredést szül, mintha az állam vallást akarna alattvalóira rákényszeríteni. Nyelv, nemzetiség, vallás azokhoz a dolgokhoz tartoznak, a melyeket az ember egyéniségével és ennek szabadságával azonosít, a miért is minden igazságtalanságot, melyet nyelvén, nemzetiségén, vagy vallásán követnek el, kétszeres súlylyal érez. Így tanítja ezt a történelem. Nincs is állam, a melynek jogában állana egy népnek, mely az ő kötelékébe tartozik és amelyet ő megvédelmezni köteles, nyelvét, nemzetiségét vagy vallását megtámadni, korlátozni. A legtöbb, mit az állam a kötelékébe tartozó idegen nyelvű néptől követelhet az, hogy ez neki jó és hű állampolgárokat adjon.

Az állam nyelvét megtanulni az idegen nyelvű állampolgárok sokkal szükségesebbnek tartják, mint sem erre maguktól ne törekednének. Így volt ez már az ókorban, a mikor a meghódított népek minden kényszer nélkül tanulták meg a görög s utóbb a latin nyelvet. Minél több türelmet, szelidséget és igazságot gyakoroltak az államok idegen népekkel szemben, annál nagyobb sikereket érhet el ezeknél. A népek kulturális fejlődése a nyelvvel és a nemzetiséggel a lehető legszorosabb kapcsolatban áll. A kire akarata ellenére kényszeritene idegen nyelvet vagy

vallást, az ezáltal tetetővé lesz — és a történelem már számtalan esetben bizonyítja, hogy az efféle erőszakoskodások a sujtott népeket erkölcsileg korrumpálták s első sorban uralkodóik, illetőleg az állam irányában hűtlenségre vezették. A lengyelből soha sem lesz német s ha erre kényszerítik, szinelésre kényszerítik s ez mindig megboszulja magát.

Minekünk az állam erőszakos beavatkozása idegen nyelvű népei nemzeti anyanyelvének ügyébe sohasem tetszett s azt hisszük, hogy nagyobb haladást tettünk volna Lengyelországban, mint aminőt a nyelvi korlátozások és az irányzatos germanizáló kísérletek utján tettünk, e helyett inkább derék, tisztességes hivatalnokokról és egy szelid kormányzás megszilárdításáról gondoskodtunk volna. Az államnak ingadozó praxisa lehetővé tette a katolikus egyháznak, hogy magát a katolikus nép előtt nyelvének és nemzetiségének őre és megvédelmezője gyanánt tüntesse föl s a katolikus hierachia mindenütt mutatja azon tendenciáját, hogy idegen nyelvű hiveinek, teljes beolvadását abba az államba, amelyben ő kizárólagosan nem uralkodik, meg nem engedi. Pedig az államnak épen nincs szüksége arra, hogy ezen hatalom után való törekvést még előmozdítsa. Bismarck hercegezt tudvalevőleg ez vezette a kulturharczra s a lengyelekkel való kemény bánásmódra, de csak annyit ért el, hogy a lengyelek most annál jobban ismerték fel a hierarchiában nemzetiségök született megvédelmezőjét.

Ahhoz, hogy egy népre akarata ellenére előtte idegen nyelv kényszeritessék rá, a brutális erőszakosságnak oly nagy mértéke szükséges, a melyre az oroszok képesek ugyan, de mi németek nem. Az oroszok a keleti tenger partján fekvő tartományaikban tekintet nélkül az erkölcsösségre, jogra és igazságosságra járnak el s nincs eszköz, a melytől visszariadnának, hogy céljukat, a megoroszosítást elérjék. Erre mi németek nem vagyunk képesek, a miért is minden eddigi se téren tett kísérleteink nem voltak egyebek ingadozó kísérleteknél, a melyekkel czélt érni lehetetlen volt. És a hol erőszakkal érték el a czélt, ott ennek következménye mindig az volt, hogy az illető nép erkölcsileg korrumpálódott. A hol ellenben erős és igazságos kormány megengedi, hogy az idegen nyelvű állampolgárok szabad akaratjukból csatlakozzanak az államhoz és maguktól tanulják meg az állam nyelvét, ott mindig elérte czélját annál is inkább, ha ehhez még az a körülmény is járult hozzá, hogy az uralkodó nemzet képességét és erkölcsi jogosultságát az uralkodásra kultur fokával igazolja, a mikor aztán az alárendelt nemzetiség megtisztelve érezheti magát, ha a müveltebb uralkodó nemzettel bensőbbben egyesülhet, illetőleg abba beleolvadhat. Ha pedig egy nemzet oly kevésbé becsüli meg saját nemzetiségét, a mint ezt a németeknél látjuk és ha az állam csupán csak tekintettel a bürokratia kényelmére nyelvi erőszakoskodáshoz nyul, úgy ez kétszeresen kellemetlenül hat. Az államnak nincs joga más nép nemzetiségét elnyomni és más nyelvet és nemzetiséget kényszeríteni rá, csak ahhoz van joga, hogy tőle engedelmisséget követeljen a törvény és hűséget az állam iránt.”

* * *

Érdemes följegyezni a „Bp. H.” kritikáját, a melyet f. h. 212 sz. vezércikkében

a kormány egyházpolitikájára vonatkozólag mond. Ime ő szerinte is „a vallásszabadságról” benyújtott törvényjavaslat által „a vallásszabadság helyett egy új divatu pogányságot honosítanak meg az egyházi, állami és társadalmi téren. A Wekerle-kormány egyházpolitikája — ugymond — mivel nem közszükségből, hanem liberális párttaktikából született, tulhajt a célon s veszedelmet rejt.” — Nem hiszi, hogy a „szerencés megoldás a kormány törvényjavaslatában benne volna. Az igazság ki fog tűnni. Kiknek ma a szabad szó nem tetszik, — mert jelzőszavak által el vannak ragadtatva, vagy előítéleteik által érdekelve — könnyelmű vádakkal támadják meg azokat, kik el nem nemulnak a reform-lármára, melyet a kormány emberei, félhivatalosai és szövetségesei csapnak. Megválnak nem sokára a frázis és a hatalom mit érnek együtt?.. Csakhogy már késő akkor, ha az ország erkölcsese és vallásos békéje fel lesz dülva.”

Hazánk.

A magyarországi r. kath. tanítók segély-alapját kezelő egri főkapitán kimutatása szerint a m.országi r. kath. tanítók segélyalapjának vagyoni állása 1892-év végén: 71,493 frt 95 kr. A létesítendő országos tanítói árvaház vagyoni állása pedig ugyanazon év végén: 9153 frt 98 kr.

A hadügyminiszteri szék betöltésére vonatkozó hírlapi jelölések megindultak. Bauer br. utódjául emlegetik Beck br. vezérkari főnököt, Merckl a hadügyi miniszterium I. oszt.-nak főnökét s jelenleg a miniszt. vezetőjét, és Fejérváry bárót. Legtöbb kilátása azonban König tábornagynak van, ki kedvelt embere Ő felségének s egyénisége az armegeisttal teljes összhangban áll. Fejérváry kineveztetése esetére honvédelminiszter Cziráky Béla gróf külügyminiszteri o. főnök lenne.

A több napig tartott miniszteri tanácskozások eredményei: az általános kötelező polgári házasság javaslata, az udvartartásról szóló memorandum és a közigazgatási bíróság felállításáról intézkedő trvjavaslat. E javaslatok az őszi ülészak elé terjesztetnek. — A magyar udvartartás reformjára vonatkozó 150 oldalos emlékiratot, melyet Wekerle m. elnök készített, ugyancsak ő, a m. elnök terjeszti a felség elé még e hóban. Az emlékirat fölve az, hogy valahányszor a felség mint magyar király szerepel az országon kívül vagy belül, magyar udvar által környeztessék. — Szóba kerültek a főispán változások is. — Mint halljuk, Kőszegen már funkcionálni fog a magyar udvar.

Az állami jellegű községi közigazgatási kurzusok, mivel az azokra vonatkozó törvény megalkotása eddig még nem volt lehetséges, ez évben már nem nyitattak meg.

A II-ik számú dragonjos ezred f. hó 4-én ünnepelte Grodeken 50-ik évfordulóját annak, hogy tulajdonossa Ferencz József ő felsége.

Szerajevóból írják, hogy az ottani orosz konzulatusba betörték, mely alkalommal a miniszter és az ottani konzul között folytatott bizalmas levelezéseket elsikkasztották. A tolvaj egy rendőr-tisztviselő, ki Bécsbe szökött.

Vassary K. bíboros hercegprímás Budapestet választván állandó lakhelyül, a szűk budai palota helyett, mely nem felel meg az igényeknek, új, tágas palota szerzésére gondolt. Választása Karácsonyi grófnak szép parkkal körülvett krisztina-városi palotájára esett. Az alkudozások sikerre is vezettek, a a szerződés tán már alá is iratott.

Csáky gr. miniszter felhívta az összes közép- és főiskolák vezetőit, hogy a jövő évi értesítőbe az iskolák történetét írják vagy irassák meg, hogy az a milleniumra feldolgozható legyen.

Az Eötvös-féle frakció most az anyapártban maradt függetlenségi képviselők köréhez megküldötte határozatát az egyesülés tárgyában. Ez átiratban a bizottsági megállapodásokkal ellentétben hangsúlyozza me-reven az Eötvös-felekezet, hogy az egyesülést csak akkor óhajtja, ha az anyapárt az egyházpolitika tekintetében pártkérdést és semminemű ellenakciót meg nem enged. Ezt rögtön mondják ki és nem akkor, mikor a javaslatok a pártkörben tárgyaltnak. — Világos tehát, hogy Eötvös visszamenni nem akar, hanem folytatja áldatlan alakoskodását s hajtja a halacszkákat a kormány hálójába.

Külföld.

Uj-Olaszország törvényhozótestülete

1890-ben, a szabadkőművesek unszolására oly törvényt alkottak meg, mely szerint minden kath. alapítvány állami kezelésbe megy át, sőt legtöbbjük eddigi rendeltetéséből elvonatván, egyszerűen az államkincstárnak utaltatott át. Ez utóbbi sors érte a „Sma Trinita dei Pelegrini” című világszerte ismeretes menházat, melynek tőkét a földkerekség összes népei adták össze, hogy a minden nemzetekből Rómába zarándokoló s utközben megbetegedett emberek ott ápolásra, és eltartásra találjanak. Az olasz kormány azonban nem kereste a menház eredetének természetét s annak tőkét egyszerűen bezsebelte. Szerencsére még sem tehette ezt egész simán, mert mostanában Spanyolország, Portugalia és Bajorország kormányai tiltakozó jegyzéket nyújtottak át az olasz külügyminiszternek, melyben bebizonyítván, hogy az az intézet eredetére nézve nemzetközi természetű s így ahoz minden nemzet katolikusainak joga lévén, azt továbbra is ama jellegnek megfelelőleg kell fenntartani. Miután kétségtelen, hogy e tiltakozáshoz Ausztria-, Magyarország, Franciaország, Poroszország kormányai is csatlakozni fognak, valószínű, hogy az olasz kormány kénytelen lesz a már bezsebelt tőkétet visszaszolgáltatni és eltérni, hogy az intézet az eddigi kezelés alatt álljon továbbra is.

A korinthusi csatorna július 15-én nyílt meg nagy ünnepséggel. Ez a csatorna a nyugatról Konstantinápolyba vitorlázó hajók útját tetemesen megrövidíti. Nem

lesz szükséges ezután kerülni, Görögország, a régi Peloponnesz déli csucsat, hanem a görög királyság derekán ázott csatornán át jutnak céljukhoz, 12—18 órával gyorsabban. És e nagy mű, melylyel több mint kétezer éve már annyiszor próbálkoztak sikertelenül, a magyar név dicsőségét is fogja hirdetni, a mig csak a világ lesz, mert a korinthusi csatorna megteremtője Türr István és munkálkodásában legkiválóbb társa Gerster Béla, a kitűnő magyar mérnök. Türr István még 1881-ben vállalkozott a nagy munkára; 1882. április havában alakult meg Párisban a korinthusi-csatorna társaság 30 millió frank tőkével és már egy pár nappal később, ápr. 11-én György görög király megtette az első kapavágást. A munka egy darab ideig gyorsan haladt, mig egyszerre csak nagyon omladékony földre találtak, úgy, hogy csaknem az egész part mentén kőpartot kellett építeni, a mi annyira fokozta a költségeket, hogy a társaság tőkéje csaknem teljesen elfogyott. A társaság föl is oszlott 1890-ben, de megalakult egy görög társaság, mely az a kötelezettséggel vállalta el a bukott társaság jogait, hogy a csatornát 1891. december 31-től számított három év alatt befejezi. A társaság, Türr István buzgalma folytán, másfél évvel hamarabb fejezte be a nagy munkát. A csatorna szélessége 22,6 méter, mélysége 8,5 méter és hossza 6,3 kilométer.

A mit görögök, rómaiak, velenceiek, francziák nem bírtak megcsinálni, megalkotta a magyar tudomány, erély és kitartás. A megnyitó ünnepen azért méltán büszkélkedett a magyar nemzeti lobogó.

„M. O.”

Pétevárról jelentik, hogy több kormányzóság területén, a kolera megbetegedés és halálozás nagy mérveket ölt. A járvány jelenleg 10 kormányzóságban dühög, a leg-erősebben Podoliában, hol jul. 15-től 28-ig 1242 ember betegedett meg, a kik közül 468 meghalt. — Igazán aggasztó és szomorú hírek! Az ázsiai kolera, úgy látszik, egész házi betegségévé érlelődik Európának s évenkint megtartja új és kényelmes otthonában a dus aratást.

A vámháboru Orosz- és Németország között napról napra erősebben élesedik ki. Mondanunk sem kell, hogy a harez mindkét fél területén óriási pusztításokat fog csinálni. — De hát nem engednek, sőt mindjobban haragusznak. Augusztus 1-vel új lázas helyzet uralkodik. Oroszország a magas vámok felibe még 50% pótvámot vetett a német cikkekre; ezzel lehetetlenné tett minden beviteli kereskedést Németországból. Németország hasonló vámemeléssel felelt, s szigorúan örökdi, hogy orosz termények még kerülő uton se juthassanak be területére. Persze mindkét részen nagy a károsodás.

Bulgáriában képviselőkül az összes minisztereket megválasztották. Stambulvot 3 helyen, a többieket 2—2 helyen. 150 képviselő közül csak 10 ellenzéki. Tehát Stambulv erősen áll.

Berlinben f. hó 3-án a német anarkisták és forradalmi párti szoczialisták gyűlést tartottak, melyen 1500 vettek részt. Tiltakoztak az ellen, hogy a forradalmi elemeket, a zürichi nemzetközi kongressusból kizárják. — Ime a vallástalanság és szabadkőműves-ség tanainak örö gyümölcsei! Talán eddig is már eléggé fanyarak; majd lesznek olyanabbak is! Csak tovább ez uton, mely a

teljes zavar és bomlás zürzavarához vezet, hacsak meg nem tér az istentelenség mig nem késő, mig minden jóvá tehető. — Valás nélkül nem létezik világ, állam, család, ember!

A lengyelek a katonai javaslatok körül tanusított támogató lojalitásukért — nagy eredményeket vártak nemzetiségüknek, pl. a lengyel nyelvtanítás kötelező behozatalát. Egyelőre azonban csak a lengyel hittanodák esetleges szaporításáról van szó.

Milán király, fia látogatására legközelebb Belgrádba utazik.

Angliában 25000 kőszén-bányász sztrájkol, mert a munkaadók 25%-al leszállították a bért, mely 1888 óta 40%-al emelkedett. A leszállított bérből nem lehet megélni.

Lípcseben hódoló küldöttség szervezkedik, mely Bismarcknál, ha a bukott nagyság Kissingenből jövet érinti Lipesét, tisztelegni fog. Denique a Bismarck-kultusz tartja magát, az utazó császár bosszúsága pedig egyenes arányban növekedik.

A világ valuta-mozgalmait illetőleg feljegyezzük, hogy Angliában több Gladstone párti képviselő kijelentette, hogy kilépnek a parlamentből, ha a kettős érték továbbra is fennmarad. Ugy látszik az ezüst-érték rohamosan csökken, és csökkenni fog a bő termelés miatt egyre, s így pénzül nem tarthatja magát. Az arany-érték teljes diadala már nem lehet kérdéses. — A parlament őszi ülészaka október 3-ik hetében kezdődik.

A sziamí konfliktus ügyében az jelentik Párizsból, hogy a franczia minisztertanács Carnot elnök elnöke alatt összeült az Elysée-palotában és elhatározta, hogy miután Sziám most már végleg elfogadta a Franciaország által követelt utólagos garanciákat, utasítja Humann tengernagyot, hogy a blokádot azaz ostromzart azonnal szüntesse meg.

Szerbiában a vád alá helyezett miniszterium ügyében a vizsgáló bizottság jelentése azért késik, mert az egész vádanyagot pontosan meg akarja vizsgálni s még egy sereg tanut kell kihallgatnia. A vizsgálat azonban 15-ig befejeződik s a bizottság azonnal jelentést tesz a szkupcsinának.

Vidék.

— **Nagy-Bánya** A f. hó 2-án tartott közgyűlésen a felállítandó állami polgári leányiskola ügye is tárgyalatván, Turman Olivér polgármester hosszabb beszédben megokolt indítványára a közgyűlés elhatározta, hogy a képviselő testület a kir. tanfelügyelő átiratában foglalt feltételeket egyhangulag elfogadja s miután a polgári leányiskolát már ez év szeptember 1-én felállítani kívánatosnak tartja, a város tanácsát megbizsa, hogy a közölt feltételek alapján megkötendő szerződés tervezetét sürgősen terjessze elő.

— **Sándorfalu.** Hegedüs József ur, Károlyi István gróf jószágigazgatója, mint a mult évben, úgy ez évben is 100 frtot ado-

mányozott egy helybeli gyermekmenhely felállítására.

Mária-Pócson a f. hó 15. és 27-én tartatni szokott bucsuk a belügyminiszter által betiltattak.

— **A vármegyei járvány bizottság** felirt a belügyminiszterhez, hogy a honvédeknek Nagy-Bányán tervezett gyakorlatát, tekintettel a vármegye egészségügyi viszonyaira, a honvédelmi miniszter utján halassza el.

— **Kőrösmező.** T. Szerkesztő Ur! A napi lapok szerte hirdetik, hogy az országban sehol sem fordult elő az utóbbi 48 óra alatt megbetegedés. Kőrösmezőn pedig 10 nap óta valósággal dühöng a kolera, nap-nap mellett szedve az áldozatokat. Nem is vagyok képes leírni azt a lelki állapotot, mi a nép szívét fogva tartja. Nyolcz munkás csak folyton sirtás. A halottakat beszenteletlenül temetik s én csak azután jutok hozzá, hogy 4—5 halott sirhantja fölött elvégezzem az egyházi szertartást. A község rendkívüli terjedelménél fogva csak a benlakók juthatnak lelki vigaszhoz — hol, Istennek hála, még nem nagy a baj. Legnagyobb mérvet öltött a járvány Kevelén — (erdészeti pagony) — mely 11 kilométernyire van a községtől, hol a vasúti munkásokat pusztítja. Ilyen tehát nálunk az egészségi állapot. Nem tudom, mily tudósítói lehetnek a belügyminiszter urnak, mikor ily szomorú helyzetben is azt sürgönyözik, hogy nincs beteg. Ellátott már bennünket — az igaz — jótanáccsal, de mit tegyen a község, mikor egy krajezár pénze sincs. Isten irgalmazzon nekünk! Dima Lajos lelkész.

— **Nagy-Geőcz** fiókegyház kápolnájában július 30-án volt megtartva az első bucsu ünnep, amely napon Kende Zsigmond nagybirtokos ur és a hívek együttes adományából egy hét előtt megszerzett sz. Anna védszentnek képét Tóth Antal ker. esperes alkalmi beszéd kíséretében megáldotta és az ünnepi szentmisét segédlettel szolgálta a hívek nagy számának jelenlétében. Utána a nemes földbirtokos ur megvendégelte a megjelent papságot, mely alatt a kölesönös felköszöntésekben nyilvánultak a szívek ünnepies érzelmei.

Nagy-Károly. A helybeli dalegyesület a jövő hó elejére dalestély rendezését tervezi.

— **Jótekonyczél** műkedvelői előadás lesz e hó 12-én a régi kaszinó udván levő szinkörben Rozmanits Timót vezetésével.

Helyi hírek.

— **Tisztelettel kérjük lapunk azon vidéki megrendelőit, kik még a múlt évről hátralékokban maradtak, sziveskedjenek azt beküldeni. Együttal kérjük t. elvbarátainkat lapunknak minél szélesebb körben való terjesztésére. — Az előfizetési feltételek lapunk homlokán olvashatók.**

A „Heti Szemle” kiadóhivatala.

— **Kinevezés.** Az igazságügyminiszter Kora György telekkönyvvezetői vizsgával bíró kir. tszéki díjnokot a halmi kir. járás-bíróhoz irnokká nevezte ki.

A szatmár-bikszádi vasút érdekeltsege ma d. u. 3 órakor Szatmáron a városház tanács-

termében gyűlést tart. Tárgyak: 1. A gyűjtött törzsrészevények számbavétele. 2. A vármegyei segély ügye. 3. Az engedélyezési tárgylás előkészítése. 4. Egyéb folyó ügyek és az időközben felmerült költségekről intézkedés.

— **A szatmári g. k. egyház javára** jul hó 16-án megtartott műkedvelői színelőadás jövedelmét, kiadását, valamint a felülfizetők névsorát a következőkben adjuk: Összes bevétel jegyek és felülfizetésekből 441 frt 03 kr. Ebből kész kiadás 219 frt 58 kr. Tiszta jövedelem tehát 221 frt 45 kr. Felülfizettek a következők: Papp László műkerész 4 frt 50 kr. N. N. (Huszt) 2 frt, Borbola Dezső ur 1 frt 50 kr, Ruprecht Alajos, özv. Hubán Sándorné, Egressy Gábor, Kótai Lajos, Kiss Gedeon, Tóth József, Lengyel Lászlóné, Reiter Béla, Stibli István, Stibli Lajos 1—1 frt. Jandrisics János apátplébános 2 frt, Papp Gyula 80 kr, X. Y. 50 kr., N. N. 30 kr.

— **A belügyminiszter** f. é. jul. 19—60992. sz. a. kelt körrendeletével meghagyta, hogy ott, ahol koleragyanus esetek előfordulnának s a hatóság az óvintézkedéseket a bajtovaterjedésének megakadályozására kötelességszerűleg megteendő, a forgalmi korlátozások esupán arra szoritkozhatnak, hogy azon helységekből, melyekben a koleragyanus eset előfordult, a kifelé indulókat esendőörök által megvizsgáltassa, hogy podgyászkban, illetve batyukban szennyes ruhaneműt vagy eladásra szánt élelmiszereket magukkal további rendelkezésig ki ne vigyenek.

Ennélfogva ezen községekbe azonnal a gyanus eset felmerülte után megfelelő számú esendőörök kirendelendő, s utasítandó, hogy a fentjelzett szolgálatot a legnagyobb szigorral teljesítse s a tiltott tárgyak kivételét megakadályozza. Az áruforgalom korlátozásánál a folyó évi 48.571. számú rendeletre fektetett elvek irányadók.

Egyéb korlátozása a személy-és áruforgalomnak, valamint árumegsemmitések elrendelése, mint czélra nem vezető, tilos.

Az egészséges emberek szabad forgalmának korlátozása legfeljebb annyiban engedhető meg, hogy oly házak, hol a falu többi lakossága elől örrel elzárassanak; továbbá, hogy a beteg ápolására nem szükséges családtagok kiürittessenek, a mi, tekintettel a nyári időszakra, csaknem mindenütt kivihető, és foganatosítandó.

A belügyminiszter elismerő leirata. A belügyminiszter a járványbizottsághoz annak elnöke, a polgármester ur utján a következő leiratot intézte: A törvényhatósági járványbizottság ide beérkezett jelentéséből igaz örömmel tapasztalom, hogy a testület hivatása magaslatára állva, buzgó tevékenységnek körében oly kérdések megvalósítását is felölelte, melyeknek keresztülvitele hazánk közegészségi érdekeinek szempontjából felette üdvösnek mondható. Hogy azonban fáradozása annál eredményesebb legyen, szükségesnek látom abbéli óhajtasomat kifejezni, hogy a bizottság üdvös intézkedéseinek végrehajtását a kitűzött határidőn belül szigoruan ellenőriztesse, üléseiben azok mi módoni végrehajtásáról jelentést tegyen, s arról jegyzőkönyveiben említés tegyen, hogy ezekből én is meggyőződhessem, vajjon a végrehajtó hatalom megfelelő-e kellelő kötelességének? Midőn ezen kívánalmam kapcsán a járvány-bizottság buzgó munkálkodásaiért itt elismerésemet nyilvánítom, együttal értesitem, hogy minden oly tartalom megkeresésre,

mely tölem a bizottság intenczióinak támogatását óhajtja, nem fogok késni a megfelelő intézkedéseket megtenni. Budapest, 1893. év augusztus hó 1-én. Hieronymi.

— **Theológiát** végzett papnövendék jövő iskolai évben egy VIII. osztályu tanuló mellett mint nevelő alkalmazást nyerhet. — A ki a német nyelvet beszéli, előnyben részesül. Jelentkezhetni Szatmáron 1893. aug. 4. Tóthfalussy Dániel közpöintézeti hittanár és népiszkolai hitelemzőnél.

— **Tűzfelügyelők.** Az utóbbi időben előfordult tüzkatasztrófák következtében a belügyminiszter országos tűzfelügyelői állások szerveztét tervezi. Egyelőre négy ilyen állás lesz, a melyre Lukáts Gyula bars megyei tűzfelügyelő, dr. Ováry Ferencz, Szalay Ödön és dr. Kék Lajos orsz. képviselők vannak kiszemelve, kik együttal kiváló szakférfiak a tűzoltás terén. Az országos tűzfelügyelők hivatása lesz megvizsgálni, hogy vajjon a vármegyék pontosan végrehajtják-e a tűzrendészeti kormányrendelet 36-ik szakaszában előirt intézkedéseket.

— **Ügyes találmány.** A „Szabadkai Közölny”-ben olvassuk, hogy az ottani Kulinyi és Flascher műkárpitós és diszitő czég tagja, Kulinyi Simon egy új találmánnyal lepte meg a fővárosi nagy czégeket. Olyan divánt készített, egyszerű szerkezettel, hogy a pamlag használható este ágynak, sőt két ágynak is és minden ágyhoz van egy éjjeli szekrény, mely szintén a diván alkotó részét képezi. A feltaláló szabadalmat kér erre az ügyes butordarabra.

— **A bukovinai csángók száma.** Ausztriában most tették közzé a népszámlálás feldolgozott adatait, melyek szólnak a bukovinai magyarokról is. E szerint Bukovinában most összesen 8139 csángómagyar él, 4097 férfi és 4042 nő.

— **Legbiztosabb koleramentes hely** az osztr.-magyar monarchia területén ez idő szerint a szobránczi gyógyfürdő, mivel kénes kigőzölgései a colerabacillusok hatását megsemmitik. Ily értelemben nyilatkozott már 1873-ban Dr. Korányi Frigyes egyetemi tanár s vele együtt több tekintélyes orvos, a midőn a novemberig meghosszabbított fürdőidény tartamán zsufolva volt szobránczi fürdő területén egyetlen coleraeset sem fordult elő. Tekintettel az ország egyes részeiben fellépett járványra, a fürdőidény a szobránczi fürdőben a szükséghez képest ez évben is meg fog hosszabbítani.

Apróságok.

A mindenben fukar emberiség egyben mégis bőkezű: a jó tanácsok osztogatásában. Miért? Mert nem kerül semmibe s mert nem veszi hasznát senkisé.

*

A lelketlen világban, melyet ismerek, Olyanok épp a fák, miként mi emberek: Mi is az ég felé tárjuk esdő kezünk, Pedig erősen a földben gyökeredzünk.

*

Sokaknak tetszését kell kiérdemelni, mig egynek a szeretetét.

*

Megdöbentő érzés, mikor az ember kénytelen érezni, hogy bizonyos körben ő a legutolsó.

*

Az emberek nem szeretik, hogy az igazság olyan egyszerű.

Irodalom.

— Cantus Antiphonarum B. V.

Mariae, auctore A. Hennig S. J. (Mária Antifonák.) Megjelent és kapható a „Hirnök” szerkesztőségénél. Kalocsán. Ára 1 frt. Tartalom: 1. 2. Alma redemptoris. 3. 4. Ave Regina. 5. 6. 7. 8. Regina Coeli. 9. 10. Salve Regina.

Páter Hennig, mint zeneszerző, régen bir avval a jó hirnévvel, mely minden bővebb ajánlást és dicséretet fölöslegessé tesz. Mindazonáltal ez alkalommal nem tartjuk czélszerűtlennek műveiről és az egyh. zenéről egyetmást elmondani, ami némi fontossággal bir azokra nézve, kiknek feladatuk az egyházi zene fölötti örökös, ennek vezetése, vagy pedig kivitele.

Az egyházi zene, Magyarországon meglehetősen el van hanyagolva. Énekelnek meg muzsikálnak itt ugyan eleget, tán többet is, mint kellene; de az előadott zenék ugy tartalomra, mint pedig kivitelre nézve, nagyon távol állanak a valódi művésztől, és még távolabbra az egyházi szellemtől.

Puha érzelő dallamok, fűlesiklandozó (néha fülhasító) czikornyák, szöveghez nem illő ritmusok, az anyaszentegyház approbációját nem bíró szövegek hangzanak oly helyen, hol az imádás titokszerű ihletétől áthatott énekeknek kellene fölszállnia az egek Urához. Ha a szándék nem volna jobb, mint a cselekedet, valóban botrányosnak mondhatnók ezen viszonyokat.

A zeneszerzők legnagyobb része szintén a divatnak hódol; nem képesek vagy nem hajlandók olyan szerzeményeket létrehozni, melyek csak is Istennek — nem pedig az ő, vagy az énekesnek dicsőségét hirdessék.

Ily körülmények között valóban nagy érdemeket szerez magának az, aki a szent liturgikához méltó, az egyháznak e tekintetben egyes-egyedül irányadó rendeleteinek megfelelő műveket alkot, ilyeneket előadat vagy előad.

Nem kell ehez sem nagyobb zeneismeret, sem nagyobb zenekar, sem pedig több fáradozás, mint az eddigi becsempészett világi darabok előadására.

Igaz, hogy p. o. Palesztrina vagy Lasso műveit kisebb énekkar elő nem adhatja, de vannak egyházi szellemben irt könnyebb művek is, és ezek között kiváló helyen említhetők P. Hennig szerzeményei. Az ő eddig kiadott egyházi kompozícióiból egy kisebb énekkarnak, mint milyen p. o. a legtöbb plebánia-egyházban, minden polgári v. közepliskolában, zárdában, sőt népiskolában is szervezhető — majdnem egész repertoárját össze lehet állítani. Négy hangra irt miséje, 3 és 4 hangra irt ofertoriumai (Augsburg-, Böhmnél) valamint a nemrég megjelent 2 egyenlő hangra irt 2 miséje és a most kiadott 2—4 hangra irt antifonái, mely utóbbi két mű kiadása a „Hirnök” érdeme, egyelőre elegendők arra, hogy a jó irányt megkezdje az, akiben megvan az ügyszeretet és a hivatala körüli buzgóság. Igen kívánatos lenne, hogy ugyanezen szerző Kalocsán már többször előadott veacsernyéje is kiadassék!

Páter Hennig szerzeményei, egyszerűségük dacára nemeselek, lendületesek, világias frázisoktól mentek és liturgikailag kifogástalanok. Aki tehát az igazi egyházi zene előmozdítása körül buzgólni akar, ne mulasztja el azt, hogy kórusa számára ezen mű-

veket beszerezze. Meg vagyunk győződve, hogy az első nehézség, melyet többnyire csak makaesség okoz, leküzdése után, a jó hatás és áldásos eredmény nem fog elmaradni.

Sztára.

— *A „Technológiai Lapok.”* f. é. 13. száma következő érdekes tartalommal jelent meg: Az Andrassy-uti elektromos vasutról. — Szállítható elektromos furógép. — Hosszu koreczokat hajtogató és összenyomó gépek. — A budapesti városi elektromos vasutnak egyik kocsijával vizszintes és nagy emelkedésű pályán végzett összehasonlító kísérletek. — Karhatalommal megszüntetett gyár. — Budapest új vízműveiről. — Hőmérséklet szabályozó. — Vegyes közlemények. — Találmányok leírásának kivonata. Engedélyezett szabadalmak. — Czímár. — Külön hirdetések. — Előfizetési díj egész évre 8 frt. Megrendelhető Taborszky Ottó szerkesztő czimé. Budapest VII. Rottenbiller-utca 12.

Terményárak.

augusztus 2.

Termény métermázsánként	Sztámáron			
	frt	kr	frt	kr
Tiszta buza — — —	7	10	7	—
Kétszeres — — —	6	30	6	—
Rozs — — —	5	80	5	40
Arpa uj — — —	4	30	4	—
Zab — — —	6	20	6	—
Tengeri — — —	5	20	5	—
Kása — — —	8	80	8	60
Fehér paszuly — — —	—	—	—	—
Tarka „ — — —	—	—	—	—
Szilva „ — — —	—	—	—	—
„ füstölt — — —	—	—	—	—
Répeze — — —	13	50	13	—
Krumpli zsákja — — —	1	60	1	20
Szalonna — — —	57	—	56	—

Vasuti menetrend.

Érvényes 1893. május 1-től.

Állomások	Személy vonat	Vegy. vonat	Sz. vonat
<i>Sztámár—Debreczen.</i>			
M.-Sziget indul	11:41	6:06	1:40
Királyháza érkezik	2:01	7:54	4:50
Sztámár	4:00	9:22	9:35
Sztámár indul	4:15	9:30	—
Nagykároly érkezik	5:31	10:26	—
Debreczen	8:00	12:29	10:16
Budapest	1:50	8:40	6:20
*) Debreczentől gyorsvonat.			
<i>Sztámár—Királyháza.</i>			
Budapest (Debreczenig) ind.	7:00	1:55	8:25
Debreczen gyorsvonat) érkezik	2:44	7:09	3:09
Nagykároly	5:20	10:13	5:24
Sztámár	6:27	11:29	6:26
Sztámár indul	6:37	11:54	6:36
Királyháza érkezik	7:50	1:31	7:45
M.-Sziget	10:10	4:36	10:10
<i>Sztámár—Nagybánya.</i>			
Nagybánya indul	6:00	3:00	—
Sztámár érkezik	9:07	6:08	—
Sztámár indul	10:10	7:27	—
Nagybánya érkezik	1:25	10:38	—

Az éjjeli idő (esti 6:00-tól reggeli 5:55-ig) a perczeket jelző számok aláhuzásával van kitüntetve.

Szerkesztői üzenetek.

Körösmező. A tudósítás utolsó perczben érkező, csak érdeklődés részét vehettük föl. — A kérdős ügyben nincs semmi akadály, ha 1. az illető tanuló a népiskola IV. osztályát elvégezte, 2. jó viseletű, 3. természetéről nézve nem üt el feltűnően leendő osztálytársaitól.

Aranyos-Megyes. M. Köszönettel vettük, de mert lapunk zártakor érkezett, csak a legközelebbi számban közölhetjük.

Szenna. B. Csodálkozunk, hogy a szunyogok békés vidékéről, a regényes tó-mellékről eddig senkisért nem érdeklődött. Most már esodálkozás helyett örvendünk.

Csap. Cs. Nemde, most már nem lesz szükséges Afrikába menni? Lesz mód itthon is örvendeni!

Szirmai-utczán

a régi rezidencia-épületben

több szoba kiadó

szintugy az

Eötvös-utczán

7-ik szám alatt egy utczai bolt kiadó.

Értekezhetni:

püspöki konviktus gondnokával.

A közeledő iskolaidény alkalmából van szerencsém széles iskolai körben elterjedt és általánosan ismert saját

ISKOLAKÖNYV

KIADVÁNYAIMAT

bevezetés czéljából a t. tanító urak jóakaratu figyelmébe ajánlani, — u. m.:

- Kötai, természetrajz —.30
- „ Sztármegye földrajza —.30
- „ alkalmi imák —.06
- Soltész, confirmatio —.10
- Egy tanítónó, magyar nyelvtan —.10
- Erdélyi, Sztámár megye földrajza —.30
- Bodnár G., kis miniszter —.04

melyekből mutatványpéldányt kívánatra készséggel küldök. — Ez alkalommal szives tudomásukra adom, hogy az összes hazai iskolákban használt

tankönyvek

valamint mindennemű iskolai felszerelések és eszközök dusan felszerelt raktáromban jutányos áron megszerezhetők.

Végül még a most 2 kötetben megjelent

„ATHENAEUM KÉZI LEXICON“-át

bekötve 16 frtért, 1 frtos havi részletfizetésre ajánlom, melyre nézve szives megrendelését várva, maradtam

Sztámár, 1893. július hó. 6—

kiváló tisztelettel

LÖVY MIKSA

könyv- és papirkereskedése.

mányozott egy helybeli gyermekmenhely felállítására.

Mária-Pócson a f. hó 15. és 27-én tartani szokott bucsuk a belügyminiszter által betiltattak.

— **A vármegyei járvány bizottság** felirt a belügyminiszterhez, hogy a honvédeknek Nagy-Bányán tervezett gyakorlatát, tekintettel a vármegye egészségügyi viszonyaira, a honvédelmi miniszter utján halassza el.

— **Kőrösmező.** T. Szerkesztő Ur! A napi lapok szerte hirdetik, hogy az országban sehol sem fordult elő az utóbbi 48 óra alatt megbetegedés. Kőrösmezőn pedig 10 nap óta valóságos dühöng a kolera, nap-nap mellett szedve az áldozatokat. Nem is vagyok képes leírni azt a lelki állapotot, mi a nép szívét fogva tartja. Nyolcz munkás csak folyton sirtás. A halottakat beszentetetlenül temetik s én csak azután jutok hozzá, hogy 4—5 halott sirhantja fölött elvégezzem az egyházi szertartást. A község rendkívüli terjedelménél fogva csak a benlakók juthatnak lelki vigaszhoz — hol, Istennek hála, még nem nagy a baj. Legnagyobb mérvet öltött a járvány Kevelén — (erdészeti pagony) — mely 11 kilométernyire van a községtől, hol a vasúti munkásokat pusztítja. Ilyen tehát nálunk az egészségi állapot. Nem tudom, mily tudósítói lehetnek a belügyminiszter urnak, mikor ily szomorú helyzetben is azt sürgönyözik, hogy nincs beteg. Ellátott már bennünket — az igaz — jótanácsal, de mit tegyen a község, mikor egy krajczár pénze sincs. Isten irgalmazzon nekünk! Dímand Lajos lelkész.

— **Nagy-Geőcz** fiókegyház kápolnájában július 30.-án volt megtartva az első bucsu ünnep, amely napon Kende Zsigmond nagybirtokos ur és a hivek együttes adományából egy hét előtt megszerzett sz. Anna véd-szentnek képét Tóth Antal ker. esperes alkalmi beszéd kíséretében megáldotta és az ünnepi szentmisét segédlettel szolgálta a hivek nagy számának jelenlétében. Utána a nemes földbirtokos ur megvendégelte a megjelent papságot, mely alatt a kölesönös felköszöntésekben nyilvánultak a szívek ünnepies érzelmei.

Nagy-Károly. A helybeli dalegyesület a jövő hó elejére dalestély rendezését tervezi.

— **Jó tékonyezélu** mükedvelői előadás lesz e hó 12-én a régi kaszinó udván levő szinkörben Rozmanits Timót vezetése alatt.

Helyi hírek.

— **Tisztelettel kérjük lapunk azon vidéki megrendelőit, kik még a múlt évről hátralékban maradtak, sziveskedjenek azt beküldeni. Együttal kérjük t. elvbarátainkat lapunknak minél szélesebb körben való terjesztésére. — Az előfizetési feltételek lapunk homlokán olvashatók.**

A „Heti Szemle” kiadóhivatala.

— **Kinevezés.** Az igazságügyminiszter Kora György telekkönyvvezetői vizsgával bíró kir. tszéki díjnokot a halmi kir. járás-bírósághoz irnokká nevezte ki.

A szatmár-bikszádi vasut érdekeltsége ma d. u. 3 órakor Szatmáron a városház tanács-

termében gyűlést tart. Tárgyak: 1. A gyűjtött törzsrészevények számbavétele. 2. A vármegyei segély ügye. 3. Az engedélyezési tárgylás előkészítése. 4. Egyéb folyó ügyek és az időközben felmerült költségekről intézkedés.

— **A szatmári g. k. egyház javára** jul hó 16-án megtartott mükedvelői színelőadás jövedelmét, kiadását, valamint a felülfizetők névsorát a következőkben adjuk: Összes bevétel jegyek és felülfizetésekből 441 frt 03 kr. Ebből kész kiadás 219 frt 58 kr. Tiszta jövedelem tehát 221 frt 45 kr. Felülfizettek a következők: Papp László mükertész 4 frt 50 kr. N. N. (Huszt) 2 frt, Borbola Dezső ur 1 frt 50 kr, Ruprecht Alajos, özv. Hubán Sándorné, Egressy Gábor, Kótai Lajos, Kiss Gedeon, Tóth József, Lengyel Lászlóné, Reiter Béla, Stibli István, Stibli Lajos 1—1 frt. Jandrisics János apátplébános 2 frt, Papp Gyula 80 kr, X. Y. 50 kr., N. N. 30 kr.

— **A belügyminiszter** f. é. jul. 19—60992. sz. a. kelt körrendeletével meghagyta, hogy ott, a hol koleragyanus esetek előfordulnának s a hatóság az óvintézkedéseket a bajtovaterjedésének megakadályozására kötelességszerűleg megteendí, a forgalmi korlátozások csupán arra szorítkozhatnak, hogy azon helységekből, melyekben a koleragyanus eset előfordult, a kifelé indulókat esendőrok által megvizsgáltassa, hogy podgyászkban, illetve batyuikban szennyes ruhaneműt vagy eladásra szánt élelmiszereket magukkal további rendelkezésig ki ne vigyenek.

Ennélfogva ezen községekbe azonnal a gyanus eset felmerülte után megfelelő számú esendőrség kirendelendő, s utasítandó, hogy a fentjelzett szolgálatot a legnagyobb szigorral teljesítse s a tiltott tárgyak kivételét megakadályozza. Az áruforgalom korlátozásánál a folyó évi 48.571. számú rendeletre fektetett elvek irányadóak.

Egyéb korlátozása a személy-és áruforgalomnak, valamint árumegsemmisítések elrendelése, mint czélra nem vezet, tilos.

Az egészséges emberek szabad forgalmának korlátozása legfeljebb annyiban engedhető meg, hogy oly házak, hol a falu többi lakossága elől örrel elzárassanak; továbbá, hogy a beteg ápolására nem szükséges családtagok kiüríttessenek, a mi, tekintettel a nyári időszakra, csaknem mindeütt kivihető, és foganatosítandó.

A belügyminiszter elismerő leirata. A belügyminiszter a járványbizottsághoz annak elnöke, a polgármester ur utján a következő leiratot intézte: A törvényhatósági járványbizottság ide beérkezett jelentéséből igaz örömmel tapasztalom, hogy a testület hivatása magaslatára állva, buzgó tevékenységnek körében oly kérdések megvalósítását is felölelte, melyeknek keresztülvitele hazánk közegészségi érdekeinek szempontjából felette üdvösnek mondható. Hogy azonban fáradozása annál eredményesebb legyen, szükségesnek látom abbéli óhajtasomat kifejezni, hogy a bizottság üdvös intézkedéseinek végrehajtását a kitűzött határidőn belül szigoruan ellenőriztesse, üléseiben azok mi módoni végrehajtásáról jelentést tegyen, s arról jegyzőkönyveiben említés tegyen, hogy ezekből én is meggyőződhessem, vajjon a végrehajtó hatalom megfelel-e kötelességének? Midőn ezen kívánalmam kapcsán a járvány-bizottság buzgó munkálkodásaiért itt elismerésemet nyilvánítom, együttal értesitem, hogy minden oly tartalmu megkeresésre,

mely tőlem a bizottság intenczióinak támogatását óhajtja, nem fogok késni a megfelelő intézkedéseket megtenni. Budapest, 1893. év augusztus hó 1-én. Hieronymi.

— **Theológiát** végzett papnövendék jövő iskolai évben egy VIII. osztályu tanuló mellett mint nevelő alkalmazást nyerhet. — A ki a német nyelvet beszéli, előnyben részesül. Jelentkezhetni Szatmáron 1893. aug. 4. Tóthfalussy Dániel közpöntintezeti hittanár és népiskolai hitelemzőnél.

— **Tűzfelügyelők.** Az utóbbi időben előfordult tűzkatasztrófák következtében a belügyminiszter országos tűzfelügyelői állások szerveztét tervezi. Egyelőre négy ilyen állás lesz, a melyre Lukáts Gyula bars megyei tűzfelügyelő, dr. Ováry Ferencz, Szalay Ödön és dr. Kék Lajos orsz. képviselők vannak kiszemelve, kik együttal kiváló szakférfiak a tűzoltás terén. Az országos tűzfelügyelők hivatása lesz megvizsgálni, hogy vajjon a vármegyék pontosan végrehajtják-e a tűzrendészeti kormányrendelet 36-ik szakaszában előirt intézkedéseket.

— **Ügyes találmány.** A „Szabadkai Közöny”-ben olvassuk, hogy az ottani Kulinyi és Flascher mükárpitos és diszitő czég tagja, Kulinyi Simon egy új találmánnyal lepte meg a fővárosi nagy czégeköt. Olyan divánt készített, egyszerű szerkezettel, hogy a pamlag használható este ágynak, sőt két ágynak is és minden ágyhoz van egy éjjeli szekrény, mely szintén a diván alkotó részét képezi. A feltaláló szabadalmat kér erre az ügyes butordarabra.

— **A bukovinai csángók száma.** Ausztriában most tették közzé a népszámlálás feldolgozott adatait, melyek szólnak a bukovinai magyarokról is. E szerint Bukovinában most összesen 8139 csángómagyar él, 4097 férfi és 4042 nő.

— **Legbiztosabb koleramentes hely** az osztr.-magyar monarchia területén ez idő szerint a szobránczi gyógyfürdő, mivel kénes kigőzölgései a colerabacillusok hatását megsemmisítik. Ily értelemben nyilatkozott már 1873-ban Dr. Korányi Frigyes egyetemi tanár s vele együtt több tekintélyes orvos, a midőn a novemberig meghosszabbított fürdőidény tartamán zsufolva volt szobránczi fürdő területén egyetlen coleraeset sem fordult elő. Tekintettel az ország egyes részeiben fellépett járványra, a fürdőidény a szobránczi fürdőben a szükséghez képest ez évben is meg fog hosszabbítani.

Apróságok.

A mindenben fukar emberiség egyben mégis bőkezű: a jó tanácsok osztogatásában. Miért? Mert nem kerül semmibe s mert nem veszi hasznát senkiesem.

A lelketlen világban, melyet ismerek, Olyanok épp a fák, miként mi emberek: Mi is az ég felé tárjuk esdő kezünk, Pedig erősen a földben gyökerezünk.

Sokaknak tetszését kell kiérdemelni, míg egynek a szeretetét.

Megdöbentő érzés, mikor az ember kénytelen érezni, hogy bizonyos körben ő a — legutolsó.

Az emberek nem szeretik, hogy az igazság olyan egyszerű.

Irodalom.

— *Cantus Antiphonarum B. V. Mariae*, auctore A. Hennig S. J. (Mária Antifonák.) Megjelent és kapható a „Hirnök” szerkesztőségénél. Kalocsán. Ára 1 frt. Tartalom: 1. 2. Alma redemptoris. 3. 4. Ave Regina. 5. 6. 7. 8. Regina Coeli. 9. 10. Salve Regina.

Páter Hennig, mint zeneszerző, régen bir avval a jó hírnévvel, mely minden bővebb ajánlást és dicséretet fölöslegessé tesz. Mindazonáltal ez alkalommal nem tartjuk czélszerűtlennek műveiről és az egyh. zenéről egyetmást elmondani, ami némi fontossággal bir azokra nézve, kiknek feladatuk az egyházi zene fölötti örökös, ennek vezetése, vagy pedig kivitele.

Az egyházi zene, Magyarországon meglehetősen el van hanyagolva. Énekelnek meg muzsikálnak itt ugyan eleget, tán többet is, mint kellene; de az előadott zenék ugy tartalomra, mint pedig kivitelre nézve, nagyon távol állanak a valódi művészettől, és még távolabbra az egyházi szellemtől.

Puha érzelő dallamok, fűlesiklandozó (néha fülhasító) cikornyák, szöveghez nem illő rithmusok, az anyaszentegyház approbációját nem bíró szövegek hangzanak oly helyen, hol az imádás titokszerű ihletétől áthatott énekeknek kellene fölszállnia az egkek Urához. Ha a szándék nem volna jobb, mint a cselekedet, valóban botrányosnak mondhatnók ezen viszonyokat.

A zeneszerzők legnagyobb része szintén a divatnak hódol; nem képesek vagy nem hajlandók olyan szerzeményeket létrehozni, melyek csak is Istennek — nem pedig az ő, vagy az énekesnek dicsőségét hirdessék.

Ily körülmények között valóban nagy érdemeket szerez magának az, aki a szent liturgiához méltó, az egyháznak e tekintetben egyes-egyedül irányadó rendeleteinek megfelelő műveket alkot, ilyeneket előadhat vagy előad.

Nem kell ehez sem nagyobb zeneismeret, sem nagyobb zenekar, sem pedig több fáradozás, mint az eddigi becsempészett világi darabok előadására.

Igaz, hogy p. o. Palesztrina vagy Lasso műveit kisebb énekkar elő nem adhatja, de vannak egyházi szellemben irt könnyebb művek is, és ezek között kiváló helyen említendő P. Hennig szerzeményei. Az ő eddig kiadott egyházi kompozícióiból egy kisebb énekkarnak, mint milyen p. o. a legtöbb plebánia-egyházban, minden polgári v. középiskolában, zárdában, sőt népiskolában is szervezhető — majdnem egész repertoárját össze lehet állítani. Négy hangra irt miséje, 3 és 4 hangra irt ofertoriumai (Augsburg-, Böhmnél) valamint a nemrég megjelent 2 egyenlő hangra irt 2 miséje és a most kiadott 2—4 hangra irt antifonái, mely utóbbi két mű kiadása a „Hirnök” érdeme, egyelőre elegendők arra, hogy a jó irányt megkezdje az, akiben megvan az úgyszeretet és a hivatala körüli buzgóság. Igen kívánatos lenne, hogy ugyanezen szerző Kalocsán már többször előadott vecsernyéje is kiadassék!

Páter Hennig szerzeményei, egyszerűségük dacára nemesekek, lendületesek, világias frázisoktól mentek és liturgikailag kifogástalanok. Aki tehát az igazi egyházi zene előmozdítása körül buzgólni akar, ne mulasztja el azt, hogy kórusa számára ezen mű-

veket beszerezze. Meg vagyunk győződve, hogy az első nehézség, melyet többnyire csak makaesség okoz, leküzdése után, a jó hatás és áldásos eredmény nem fog elmaradni.

Sztára.
— *A „Technológiai Lapok.”* f. é. 13. száma következő érdekes tartalommal jelent meg: Az Andrassy-uti elektromos vasutról. — Szállítható elektromos furógép. — Hosszu korezokat hajtogató és összenyomó gépek. — A budapesti városi elektromos vasutnak egyik kocsijával vízszintes és nagy emelkedésű pályán végzett összehasonlító kísérletek. — Karhatalommal megszüntetett gyár. — Budapest új vízműveiről. — Hőmérséklet szabályozó. — Vegyes közlemények. — Találmányok leírásának kivonata. Engedélyezett szabadalmak. — Czimtár. — Külön hirdetések. — Előfizetési díj egész évre 8 frt. Megrendelhető Taborszky Ottó szerkesztő ezimé. Budapest VII. Rottenbiller-utca 12.

Terményárak.

augusztus 2.

Termény métermázsánként	Szatmáron			
	frt	kr	frt	kr
Tiszta buza	7	10	7	—
Kétszeres	6	30	6	—
Rozs	5	80	5	40
Arpa uj	4	30	4	—
Zab	6	20	6	—
Tengeri	5	20	5	—
Kása	8	80	8	60
Fehér paszuly	—	—	—	—
Tarka	—	—	—	—
Szilva	—	—	—	—
„ füstölt	—	—	—	—
Repeze	13	50	13	—
Krumpli zsákja	1	60	1	20
Szalonna	57	—	56	—

Vasuti menetrend.

Érvényes 1893. május 1-től.

Állomások	Személy vonat	Vegy. vonat	Sz. vonat
<i>Szatmár—Debreczen.</i>			
M.-Sziget indul	11:41	6:06	1:40
Királyháza érkezik	2:01	7:54	4:50
Szatmár indul	4:00	9:22	9:35
Szatmár érkezik	4:15	9:30	7:22
Nagykároly indul	5:31	10:26	8:15
Debreczen érkezik	8:00	12:29	10:16
Budapest indul	1:50	8:40	6:20
*) Debreczentől gyorsvonat.			
<i>Szatmár—Királyháza.</i>			
Budapest (Debreczenig) ind.	7:00	1:55	8:25
Debreczen (gyorsvonat) érkezik	2:44	7:09	3:09
Nagykároly indul	5:20	10:13	5:24
Szatmár érkezik	6:27	11:29	6:26
Szatmár indul	6:37	11:54	6:36
Királyháza érkezik	7:50	1:31	7:45
M.-Sziget indul	10:10	4:36	10:10
<i>Szatmár—Nagybánya.</i>			
Nagybánya indul	6:00	3:00	—
Szatmár érkezik	9:07	6:08	—
Szatmár indul	10:10	7:27	—
Nagybánya érkezik	1:25	10:38	—

Az éjjeli idő (esti 6:00-tól reggeli 5:50-ig) a percekkel jelző számok aláhúzásával van kitüntetve.

Szerkesztői üzenetek.

Körösmező. A tudósítás utolsó perczben érkezvén, csak érdeklődés részét vehettük föl. — A kérdésem ügyben nincs semmi akadály, ha 1. az illető tanuló a népiskola IV. osztályát elvégezte, 2. jó viselőtű, 3. természetére nézve nem üt el feltűnően leendő osztálytársaitól.

Aranyos-Megyes. M. Köszönettel vettük, de mert lapunk zártakor érkezett, csak a legközelebbi számban közölhetjük.

Szenna. B. Csodálkozunk, hogy a szunyogok békés vidékéről, a regényes tó-mellékről eddig senkisé érdeklődött. Most már csodálkozás helyett örvendünk.

Csap. Cs. Nemde, most már nem lesz szükség Afrikába menni? Lesz mód itthon is örvendeni!

Szirmai-utczán
a régi rezidencia-épületben

több szoba kiadó

szintugy az

Eötvös-utczán

7-ik szám alatt egy

utczai bolt kiadó.

Értekezhetni:

püspöki konviktus gondnokával.

A közeledő iskolaidény alkalmából van szerencsém széles iskolai körben elterjedt és általánosan ismert sajtó

ISKOLAKÖNYV

KIADVÁNYAIMAT

bevezetés czéljából a t. tanító urak jóakaratu figyelmébe ajánlani, — u. m.:

- Kótai, természetrajz —.30
- „ Szatmármegye földrajza —.30
- „ alkalmi imák —.06
- Soltész, confirmatio —.10
- Egy tanítónó, magyar nyelvtan —.10
- Erdélyi, Szatmár megye földrajza —.30
- Bodnár G., kis miniszter —.04

melyekből mutatványpéldányt kívánatra készséggel küldök. — Ez alkalommal szives tudomásukra adom, hogy az összes hazai iskolákban használt

tankönyvek

valamint mindennemű iskolai felszerelések és eszközök dusan felszerelt raktáromban jutányos áron megszerezhetők.

Végül még a most 2 kötetben megjelent

„ATHENAEUM KÉZI LEXICON“-át

bekötve 16 frtért, 1 frtos havi részletfizetésre ajánlom, melyre nézve szives megrendelését várva, maradtam

Szatmár, 1893. július hó. 6—

kiváló tisztelettel

LÖVY MIKSA

könyv- és papirkereskedése.

403/893 gtsz.

Hirdetmény.

Szatmárnémeti sz. kir. város a tulajdonát képező következő földbirtokokat és bérleményt:

1-ör. A mikolai ut mentén az Utas-erdő sarkáig nyúló 6 h. 329 □-öl szántóföldet.

2-ör. A Homoród kocsomáival szemben levő — ugynevezett Herbócz 41 h. 416 □-öl legelő területet.

3-ör. A Szatmár-Erdődi országút bal oldalán s Homoród folyótól a város Darvas erdejéig elterülő szántóföldet, mely 150 h. 1457 □-ület tesz, — hat évre.

4-er. Az új honvéd laktanyában lévő kantint pedig 3 évre 1894. január 1-től kezdve bérbe adja.

E czélből alulírt hivatali helyiségében **folyó év augusztus hó 23-án délelőtt 10 órakor** nyilvános árverés tartatik.

Ez oly fölhívással közöltetik: hogy az árverés a jelzett sorrendben történik és az elsőnél 5 frt, a másodiknál 30 frt, a harmadiknál 100 frt, a negyedik árverésnél 10 frt bánatpénz leteendő, sőt ez az árverésig bezárható zárt ajánlathoz is hozzá csatolandó.

Egyébiránt a részletes föltételek addig is a hivatalban megtekinthetők.

Kelt Szatmárnémetiben 1893. augusztus 3-án.

Oravecz János,

gazd. tanácsos.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség tudomására hozni, hogy

folyó évi április 1-től

üzletemben azon czélből, hogy minden kivánalomnak megfelelni képes legyek, **férfi szabászon kívül egy első rendű**

női szabászt is szerződtettem,

a ki tekintve, hogy a fővárosban a legelső divatüzletekben hosszú időn keresztül, mint szabász működött, a női ruhák elkészítésénél a legmagasabb igényeknek megfelelni is képes leend.

Női felöltőkből ez alkalommal minta darabokat hoztam, és megrendelés esetén bármilyen állású s a legújabb divatnak megfelelő női felsőket készíttetek.

Az idényre a legújabb tavaszi és nyári ~~kelmek~~ már megérkeztek.

Kérve szives megrendelésüket, magamat a mélyen tisztelt hölgy és férfi közönség becses pártfogásába ajánlva maradtam

18—

kiváló tisztelettel

Lengyel Imre.

Műhelyemben kezdő és már gyakorlott varróleányok azonnal alkalmazást nyerhetnek.

A „Szent István Társulat” összes kiadványaiból nagy raktár!

ISKOLAI KÖNYVEK.

Teljes raktára a hazai és külföldi irodalom jelesebb termékeinek.

Tan és segédkönyvek minden szakból.

Zeneművek nagy választékban.

REIZER JÁNOS
KÖNYV- és PAPIR-KERESKEDÉSE
SZATMÁRON.

Disz-művek és ima-könyvek gazdag választéka.

Papir-író- és rajzszer-
rek a legutányosabb
árakon.

Nyomatványok nagy készletben.

Az új tanév alkalmából van szerencsém tudomására hozni, hogy

könyv- és papir-kereskedésemben

mindenféle iskolai-könyvek, tanszerek, papir-író- és rajzszer-
rek, gymnasiumok, képezdék, polgári iskolák, leány-
intézetek, népiskolák számára, valamint magánhasználatra, nagy mennyiségben folyton raktáron vannak.

Egyházi elöljáróságok és tanítók nagyobb megrendelésnél tisztelet-példányokban részesülnek és az árukat bérmentve kapják.

Iskolai könyvjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve.

Vidéki megrendelések a legnagyobb pontossággal, figyelemmel rögtön eszközöltetnek.

Megrendeléseket bárhol és bárki által hirdett, minden munkára, lapra, folyóíratra stb. elfogadok.

Kiváló tisztelettel

Reizer János.

A m. kir. tud. egyetemi nyomda összes kiadványai folyton készletben.

Mindenkire nézve nélkülözhetlen: A legújabb teljes magyar „LEXIKON” az ATHE-
NEUM kézi „LEXIKON”-A. Szerkeszté Dr. Aczárdy Ignác. — Két kötet ára fűtve 12 frt.
Két díszes és erős fémbeborításban 16 frt.
Hogy e mű megszerzését mindenkire nézve megkönnyítsen, 1 forintot havi részletre is szállítom.

Különös figyelembe: ajánlom a kedvtelőknek elváltásomban levő a vallás és köz-
oktatásügyi m. kir. miniszter által 27.015 sz. a. elrendelt „SZATMÁRMEGYESI”
legújabb nagy alkau fűti térképét.